

Schaarbeek, 13 mei 2020.

Tav. Dhr Wouter Beke, minister van Welzijn

Dhr. James Van Casteren, administrateur-generaal VAPH

Begeleidende COVID-19-maatregelen voor PVB- en PAB-budgethouders bereiken de groep die steun het meest nodig heeft, te weinig.

De begeleidende maatregelen om de financiële impact van de COVID19 maatregelen voor budgethouders te beperken, werden definitief goedgekeurd door de Vlaamse regering op 30 april. Met die steun wordt een budgetoverschrijding tot maximum 8,5% boven het voorziene PVB/PAB in 2020 mogelijk gemaakt. Enkel kosten die gemaakt worden in het kader van extra ondersteuning, komen in aanmerking.

In de mededeling aan budgethouders wordt uitdrukkelijk gesteld dat er enkel kosten worden vergoed in het kader van overeenkomsten voor extra ondersteuning tijdens de COVID19 periode. Deze richtlijn veroorzaakt echter grote drempels voor zeer veel budgethouders, waardoor de steun niet de meest kwetsbare groepen bereikt.

Via onze communicatiekanalen en in samenwerking met Stan en Fovig, de stichtende vzw's van Zoom, informeren we sinds de laatste week van april gebruikers en voorzieningen over deze steunmaatregelen. Als Bijstandsorganisatie helpen we onze leden om deze steun effectief te benutten.

Vandaag blijkt dat de extra 8,5% bovenop het jaarbudget voornamelijk benut wordt door budgethouders die het best geïnformeerd zijn. Heel vaak zijn dat niet de mensen die financieel het zwakste staan, of die de grootste nood aan extra ondersteuning hebben. In een aantal gevallen wijst een voorziening gebruikers de weg naar hun mogelijke rechten, en dan merken we wel dat (terecht) voorrang gegeven wordt aan degenen die er financieel het minst goed voorstaan. Over heel Vlaanderen gezien kennen veel te weinig budgethouders de mogelijkheden om het extra PVB/PAB in te zetten. En wij hebben sterk de indruk dat het vooral de 'zwakkere' netwerken zijn die de weg niet vinden. Bovendien is het momenteel niet mogelijk bijstand te bieden via een huisbezoek. Dat maakt het des te moeilijker voor kwetsbare groepen: de mensen die niet beschikken over een mailadres omdat ze geen computer, geen smartphone hebben. Of degenen die vanwege een taalbarrière of beperkter begrip de ingewikkelde procedures via de telefoon niet vatten. Die geen invulformulieren op een website kunnen invullen, die geen printer hebben om toegezonden documenten af te drukken, die de papieren die ze van hun bijstandsorganisatie in de brievenbus krijgen, niet snel kunnen inscannen en

verzenden en die zo kostbare tijd verliezen terwijl de maatregelen een heel snelle opvolging vereisen...

Wij worden de laatste 3 weken overspoeld door vragen van gebruikers van voorzieningen die willen gebruik maken van de steunmaatregelen. Zonder uitzondering gaat het over ouders, broers, zussen, steunfiguren die sinds 14 maart de zorg voor hun pupil met een handicap op zich hebben genomen. Ze doen dat van harte, liefdevol en 24 uur per dag, 7 dagen per week. Voor sommigen doet het deugd om zo innig op elkaar aangewezen te zijn in de eigen bubbel, voor anderen weegt de ononderbroken zorg en aandacht zwaar. Velen geven aan op het einde van hun krachten te zitten. De inspanningen die zij moeten leveren om nu gebruik te kunnen maken van welverdiende steunmaatregelen, komen daar nog bij en wegen zwaar. Toch kan de (financiële) erkenning voor hun inzet voor deze mensen een belangrijk verschil maken.

Zoom Antwerpen alleen heeft sinds eind april contact gehad met naar schatting een 50-tal personen, elk met hun eigen verhaal. Er is een groot verschil in de zorgprofielen die opgevangen worden door hun netwerk. In slechts 1 (één!) van die situaties hoorde ik dat een budgethouder bij het uitbreken van de COVID19-crisis nieuwe assistenten had gecontracteerd, meer bepaald jobstudenten. Dat bleek ingegeven door eerder toevallige omstandigheden, maar was nodig om thuiswerk te kunnen combineren met de 24-uurszorg voor de dochter die niet meer naar de voorziening kon overdag. In mijn ogen was dit de enige situatie die letterlijk beschreven is in de 'mededeling aan budgethouders'. De moeder in deze situatie is zelf maatschappelijk werker en erg goed geïnformeerd, toch reageerde ze eerder verbaasd toen ik haar vertelde dat haar nieuwe overeenkomsten perfect pasten in het plaatje van de extra budgetten die als steun beschikbaar waren.

In alle andere situaties vertelden budgethouders dat ze hun zoon/dochter/brus/oogappel volledig hadden opgenomen in hun bubbel en op zichzelf waren teruggeplooid. De meesten hadden zelfs poetshulp, gezinszorg of andere hulp als die er al was, afgezegd, om te voorkomen dat het vreselijke virus hun bubbel zou binnenkomen. Veel mensen met een handicap en hun netwerk behoren tot de risicogroepen. Zo zijn mensen voltijds (in veel situaties letterlijk de klok rond) beginnen zorgen.

Behalve de hoger vermelde uitzondering, is het voor alle anderen niet zo makkelijk om aan te tonen via overeenkomsten en facturen voor ondersteuning en zorg, dat ze extra kosten gemaakt hebben tijdens de COVID19 periode. Als Bijstandsorganisatie vinden we in de meeste gevallen toch een toegelaten mogelijkheid om binnen het netwerk 1 persoon een vergoeding te laten terugbetalen door het VAPH in het kader van de steunmaatregelen. Die ene vergoeding komt dan meestal de hele bubbel ten goede. Dat is vaak heel technisch-juridisch denkwerk, bekijken van verenigbare statuten, en veel administratieve rompslomp voor alles netjes geregeld is. Voor de bijstandcoach toch vaak een uur of 2 werk, voor sommige ouders die niet gewend zijn aan formulieren is een hele dag printen, invullen, scannen, terugsturen niet genoeg.

In een aantal voorzieningen werd het initiatief genomen om actief hun thuiszittende gebruikers te contacteren. Hen werd uitdrukkelijk verteld dat het mogelijk is om het

individuele steunbudget in te zetten in het eigen netwerk in welbepaalde situaties. Zelfs bij ervaren medewerkers van cliëntgerichte diensten bin de voorzieningen, bestaan veel misvattingen over de mogelijkheden van de steunmaatregelen. Er werd geïnformeerd, doorverwezen naar bijstand,.. alles in het belang van de gebruiker en met de beste bedoelingen. Toch overheerst het gevoel dat slechts een zeer kleine minderheid van rechthebbenden bereikt wordt op de huidige manier.

Voor de gebruiker hangt het jammer genoeg vooral af van de voorziening of hier een actief beleid rond wordt gevoerd, of gebruikers worden geholpen om de weg te vinden naar het steunbudget. Het VAPH zelf beschikt niet over de middelen om alle mogelijke rechthebbenden van de steunmaatregelen te identificeren, laat staan om hen snel te bereiken.

Slechts een kleine minderheid van gebruikers van voorzieningen is reeds lid van een bijstandsorganisatie. Wie lid is bij 1 van de 5 bijstandsorganisaties, wordt doorgaans snel op de hoogte gebracht van dergelijke maatregelen en vaak actief gecontacteerd omdat coaches de individuele situaties kennen. Cijfers spreken van ongeveer één vijfde van alle budgethouders die lid zijn van een bijstandsorganisatie.

Door deze gebrekkige bereikbaarheid van gebruikers, dreigt het VAPH de extra steun voor individuele budgethouders niet uit te betalen aan degenen die hem het meest nodig hebben. En dat is niet omdat de groepen van 'zwakkere' en minder geïnformeerde budgethouders, minder ondersteuning op zich nemen in COVID19 tijden. Dat is ook niet omdat de extra kosten voor de voltijdse zorg bij deze groep minder oplopen. De reden is dat het erg moeilijk is om alle budgethouders snel en efficiënt in te lichten door VAPH en bijstandsorganisaties alleen. Het zou helpen om de actieve medewerking te vragen van de voorzieningen en eerst daar de juiste medewerkers te voorzien van goede basisinformatie.

Toch lijkt de belangrijkste reden voor het niet bereiken van de grootste noodhebbenden, de erg complexe aanvraagprocedure en bewijslast. Vandaag is een vaststelling dat (bijna) enkel het lukt om gebruik te maken van de extra steun voor wie zich laat bijstaan door specialisten/bijstandsorganisaties. Voor de hele groep die sinds het begin van de persoonsvolgende financiering zijn PVB 100% inzet in een voorziening, is op enkele dagen tijd vertrouwd geraken met de basisprincipes van de cash-besteding een zware opgave. Specifieke wetgeving kennen (onbelast bijklussen, vrijwilligerswetgeving,..), toegestane overeenkomsten VAPH kennen, de spelregels van bewindvoering grondig beheersen, gebruik kunnen maken van online applicaties of invulformulieren: het zijn allemaal drempels waar gebruikers maar ook medewerkers van sociale diensten en doorverwijzers mee geconfronteerd worden.

Een specifieke groep dreigt helemaal uit de boot te vallen voor de steunmaatregelen: de een-oudergezinnen, die de rol van Bewindvoerder op zich genomen hebben en waar geen broer, zus, steunfiguur in dezelfde bubbel is. Voor hen is het juridisch onmogelijk om een overeenkomst met zichzelf af te sluiten en zo hun extra kosten te bewijzen aan het VAPH. Nochtans is het voor deze ouders dubbel zo zwaar omdat zij er letterlijk alleen voorstaan. Zoom heeft zo meerdere situaties gehad waar zelfs de meest spitsvondige oplossing om een door het VPAH aanvaarde overeenkomst voor te leggen, botst op het feit dat de enige zorgverstrekker ook Bewindvoerder is. In deze fase van de Lockdown staan die ook niet te springen om nu ineens een

buitenstaander te betrekken in de goed functionerende, kleine bubbel. Zoom heeft dit probleem voorgelegd aan het Vredegerecht en hoopt dat de vrederechter kan helpen een creatieve oplossing aan te reiken.

Daarom wil Zoom pleiten om voor gebruikers die 100% in voucher besteden, de mogelijkheid te scheppen om in 2020 de helft van het normale Vrij Besteedbaar Deel op te nemen in plaats van via ingewikkelde constructies en overeenkomsten te moeten aantonen dat ze extra in de bres zijn gesprongen voor hun kind met beperking dat sinds 14 maart geen gebruik kan maken van de normale ondersteuning. Geloof hen op hun woord dat ze er elke dag hun energie in hebben gestoken, dat het voor de meesten vaak zwaar is geweest en dat ze deze erkenning verdienen.

Met deze uitgebreide toelichting neemt Zoom zijn signaalfunctie naar de overheid en het VAPH op. We hopen op een snelle uitnodiging om voor deze problemen mee een oplossing te vinden: betere informatie van gebruikers door meerdere kanalen te gebruiken en de krachten van verschillende organisaties te benutten; een eenvoudiger procedure voor de aanvraag van de extra steun; een oplossing voor de situatie van een-oudergezinnen die ook Bewindvoerder zijn. De eenvoudigste oplossing is wellicht om bijkomend de keuze te bieden aan budgethouders om de helft van het Vrij Besteedbaar Deel op te vragen via 1 formulier.